

לימוד תורה בשמחה

[פרשת וזאת הברכה (שיחה 2) – נכתב ע"י הרב משה צוריאלי, מתוך ספרו "אוצרות התורה".
חברה. בהסכמת הרב, השיחה נערכה ע"י תלמידו, אך טרם הגיחה]

אנו נוהגים לקרוא פרשת 'וזאת הברכה' בשמחת-תורה. נעיין בענין שמחה זו.

- א. "איֶלֶת אֶהְבִּים וְיַעֲלֶת חֵן" (משלי ה/ט) אמרו חז"ל כמו שהאיֶלֶת חביבה על בעלה כל שעה כמו בשעה הראשונה, כך דברי תורה חביבים על לומדיהם כל שעה ושעה כשעה ראשונה (עירובין נד:).
- ב. ומצאנו כי בחגיגה (כו:): מובא שפְּרָגְגִים היו מגביהים את שלחן לחם-הפנים לפני עולי רגלים ואומרים להם "ראו חִיבְתְּכֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם, סִילוּקוֹ כְּסִידוֹרוֹ" פירש"י לחם חם כיום הילקחו, שהיה חם וטרי ביום הסילוק כמו ביום ההנחה, שבעה ימים מקודם.
- אמר על כך בספר "בן יהוידע" (רי"ח מבבל) רעיון נחמד: "ללמדנו על התורה הרמוזה בלחם הפנים (י"לכו לחמו בלחמיי [משלי ט/ה]) שתהיה התלהבות וחשק האדם בה בסוף שעת הלימוד שנתייגע בו, כהתחלת שעת לימודו שעדיין לא נתייגע". עכ"ל.
- ג. דוקא בגלל רעיון זה מצאנו בשו"ע (יו"ד רמ"ו סעיף כ"ו) הוראה: "כשמסיים מסכתא מצוה לשמוח ולעשות סעודה ונקראת סעודת מצוה" והמקור לזה: כי שלמה המלך עשה משתה גדול, "מכאן שעושים סעודה לגומרה של תורה". (שהש"ר א/ט).

טוב הדבר שנעמיק חקר בשמחה הגדולה הזאת.

ראשית, הרי כתב "ספר חרדים" (דף 183) כי עיקר שכר המצוה היא לפי מדת השמחה הגדולה בה, כדכתיב "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל".

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" (אסתר ח, טז) ודרשו "אורה זו תורה" (מגילה טז:). הרי שזכו לקבלת התורה מחדש ("קיימו מה שקבלו כבר" - שבת פח:). כלומר, השיגו עומק נפלאות הבורא שהעניק לנו מתורתו הקדושה. כי החטא הקדמוני שגרם לאבותינו צרתם ומצבם המביך, היה במה שבטלו לימוד תורה. "בַּעֲצַלְתֵּיִם יִמְנָךְ הַמְּקָרָה, בשביל עצלות שהיתה להם לישראל שלא עסקו בתורה נעשה (שונאו של) הקב"ה מד" (מגילה יא:). כי המן האגגי הוא נצר מצאצאי עמלק.

וגם שם "וַיִּבֶא עֲמֶלֶק וַיִּלְחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָדִים" (שמות יז, ח) כלומר: רְפוּ יְדֵיהֶם מְדַבְּרֵי תוֹרָה" (מכילתא, שט). "אשר קָרָךְ בְּדַרְךְ", פרשו "הקרירך, הצנינך" ונמדד לבניי לפי מדתם המאופקת בלימוד תורה.

חומר רב נוכל ללמוד בנושא זה בספר "נפש החיים". (שער רביעי)

בין היתר הוא מציין (שם, פרק ו') "ויִכְוֹן להתדבק בלימודו בתורה בו בהקב"ה, כי בזה הוא דבוק ממש בו כביכול, כי הוא ית' ורצונו (שנתגלה בתורה) אחד, כמ"ש בזוהר (מעג) שכן גזרה חכמתו שיהא הדין כך, כשר או פסול טמא וטהור אסור ומותר חייב וזכאי. וגם אם הוא עסוק בדברי אגדה שאין בהם נפקותא לשום דין, ג"כ הוא דבוק בדיבורו של הקב"ה... כי התורה כולה יצא מפיו ית'... ולא עוד אלא כי גם באותה עת שהאדם עוסק בתורה למטה, כל תיבה שמוציא מפיו, הם הם הדברים היוצאים כביכול גם מפיו ית' באותו העת ממש" עכ"ל.

הדבר הזה האחרון מובא גם ברש"י (על שמות לא/יח ד"ה לדבר אתו). רש"י כותב כך: מלמד שהיה משה שומע מפי הגבורה, וחוזרין ושונין את ההלכה שניהם יחד".

מפרש מהר"ל (יגור אריה"י, שם) "כי התורה היא שלימות כוללת בין הש"י והאדם, ולכן שניהם יחד חוזרים ההלכה מאחר שהתורה היא כוללת בין הנותן והמקבל".

במלים אחרות, כאשר האדם לומד, יש לו דבקות מחודשת בה' בבחינה שמוסר לו את התורה, ומדבר אליו עכשיו שוב. ולכן ברכת התורה מסתיימת "נותן התורה" בלשון הווה, ולא "נתן" בלשון עבר, כי בכל יום ויום הקב"ה חוזר ומעניק לנו דעת בתורה "המלמד תורה לעמו ישראל". ("נתיבות עולם", תורה, דף לב).

ועוד כתב מהר"ל: "כי אין אדם מתקרב אל הש"י כי אם ע"י התורה. כי האדם הוא בשר ודם ומצד זה אין לו קירוב כי אם ע"י התורה השכלית, ובזה יש קירוב האדם אל בוראו" ("נתיבות עולם", תורה, סוף פרק ה').
וכן כתב "אין דבר שהוא קרוב אל הש"י כמו התורה" (שם, פ"ד)
וכן כתב בפירושו לאבות (שז): "אין לך דבר שהוא קרוב אל הש"י כמו התורה, שהיא אצולה מן הש"י, ולכך נקראת "עץ" (משלי ג'יח) שהעץ הוא יוצא מן העיקר ונאצל מן העיקר, כך התורה אצולה מן הש"י".

הרעיון הזה שהאדם הדבק בתורה הוא באותה עת ממש דבק בהקב"ה מוסבר ביתר פירוט ב"תניא" (פרק כג) – "וכן כל צרופי אותיות תנ"ך הן המשכת רצונו וחכמתו המיוחדת באין סוף ב"ה בתכלית היחוד, שהוא היודע והוא המדע (רמב"ם, הלי' יסודי התורה, ב/ז) דאורייתא וקוב"ה כולא חד".
ושורש דבר זה הוסבר עוד יותר ב"דרך ה'" **לרמח"ל** (ח"ד פ"ב קטע כ): "יש השפעה אחת עליונה מכל ההשפעות... תכלית מה שאפשר שיימצא בנמצאות, מעין המציאות האמתית שלו ית', ויקר ומעלה מעין אמתת מעלתו ית'..."

הזכרנו "אורה זו תורה". (מגילה טז:)

ונבהיר הַמְשַׁל זה, ע"פ דבריהם לפסוק "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי כג) – **משל** לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפלה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן הלסטים, ואינו יודע באיזו דרך מהלך. נודמנה לו אבוקה של אור (=זו נר מצוה) ניצל מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים, ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הלסטים, ואינו יודע באיזה דרך מהלך. כיון שעלה עמוד השחר ניצל מחיה רעה ומן הלסטים, ועדיין איננו יודע באיזה דרך מהלך. הגיע לפרשת דרכים, ניצל מכולם" (סוטה כא).

מפרש מהר"ל ("נתיבות עולם", תורה פ"ז) כי המצוות הם "נר" ואבוקה של אור הנ"ל, ומצילים את האדם מן נזקים טבעיים שיש בגופו עצמו, סוג פגעים שאינם רודפים אחרי האדם אלא הוא צועד אליהם (נמ"ש שם בגמרא, מצוה מגני ומצלי בעידנא דעסיק בה). "האדם שהוא בעולם הגשמי החשוך ואינו שכלי לכך האדם מצד עצמו הולך אל הרע שאינו יודע לשמור עצמו. אבל המצוה שומרת אותו מן הרע שנמצא באדם כשלעצמו. אבל המצוה לא תציל מן פגעים הרודפים אחריו ומשיגים אותו (חיה רעה ולסטים). לסוג זה של פגע, טובה התורה המשולה לכוכב השחר. "ויקרא ה' לאור יום" ואז לא שולטים בו המזיקים.

וממשיך מהר"ל: "ואע"פ שיש לו תורה, אין זה מעמידו על הדרך (הנכונה) אשר הוא נוכח הש"י לגמרי מבלי נטיה ימין ושמאל (להחמיר או להקל). ולפיכך אמר "הגיע לפרשת דרכים" אז יודע שהוא מהלך בדרך הישרה, וזהו מה שהמשיכו שם בסוטה (כא). "מאי פרשת דרכים?... אמר רנב"י זה ת"ח ויראת חטא, אמר מר זוטרא זה ת"ח דמסיק שמעתתא אליבא דהלכתא". וכפי שלמדנו בסנהדרין (צג:). בענין דוד המלך, היינו הך, כי מי שיש בו יראת שמים, הוא הוא שיוכה להסיק ההלכה הנכונה והברורה, בלי נטיה לימין ולשמאל. מפרש שם מהר"ל: "אשר כל פרשת-דרכים היא להביאו אל תכלית הליכתו שאין לו הסרה כלל, שאין לו להקב"ה בעולמו רק יראת שמים בלבד... ומסיק שמעתתא, פירוש ההלכה שהיא האמת והישר. ואף שאר התורה ג"כ נקראת תורה ויש עליה שכר ג"כ, מכל מקום יש לו קצת נטיה מן דרך האמת... וכל זה מורה כי התורה היא שמביאה האדם אל השי"ת ולהיות זוכה לעוה"ב, וביותר כשמכוון את ההלכה".

ובכן, לא תוכל חסידות-סרק להביא את האדם למטרה הסופית, אם האדם לא ידע היטב דברי תורה (י"לא עם הארץ חסיד"י). עיי"ש בסוטה (כא:) היכי דמי חסיד שוטה (ובתוספות שם).

עוד מצאנו בתוספות ד"ה מבטלין (כתובות יז.) – **"אמר רבי עקיבא, תחילת תשמישי לפני חכמים. פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי מת-מצוה ונטפתי בו עד שהבאתיו לבית הקברות וקברתיו. וכשבאתי והרציתי דברים לפני ר"א ור' יהושע, אמרו לי 'על כל פסיעה ופסיעה כאילו שפכת דם נקי...' משום דמת מצוה קונה את מקומו, והיה לו לקוברו במקום שמצאו".** הרי לנו דוגמא חיה עד כמה חיוב גמור על האדם לנצל כל רגע פנוי לאגור ולאסוף עוד ידיעות ועוד הלכות ברורות, עד שיהא לעבד ה' הנאמן לו "ומקיים מצוה כמאמרה" (שבת סג.). כל שכן, מי שכבר למד, אבל הוא מזניח "חזרות" ולכן שוכח את לימודו, הרי הוא כאילו איבד צפור-דרור שהמלך נתן לו לשמור עבורו. (מנחות צט:).

סוף דבר.

עלינו לשמוח מאד בעיסוקנו התמידי, לימוד תורה, ולאחוז בלימודנו בכל מרץ והתלהבות, כאילו זה עכשיו רק התחלנו בו. וזהו לקח של "שמחת תורה" קבלת עול תורה באהבה וחיבה כאילו זו היא לנו "שעה ראשונה".

(עיי"ע שיחה ל-"שמחת תורה")